

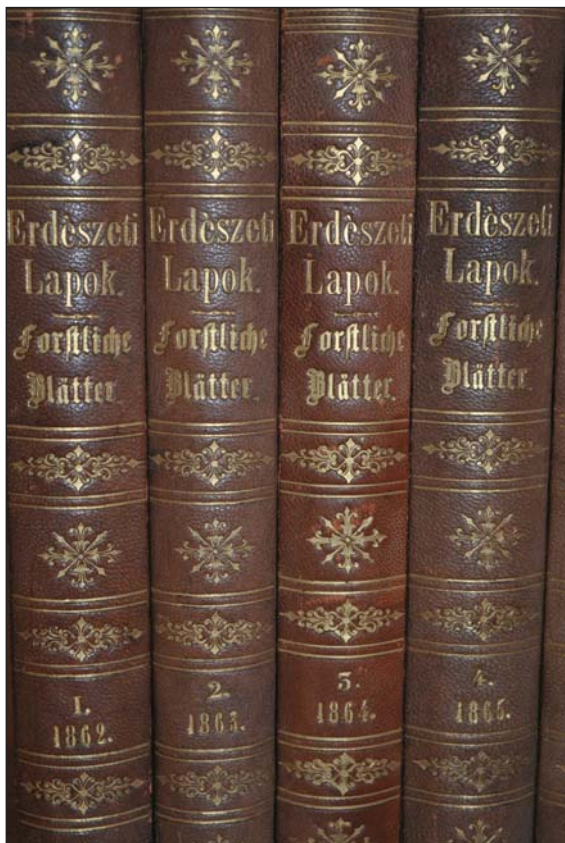
Az Erdészeti Lapok 150 éve

Az 1851-ben alapított Ungarischer Forstverein (Magyar Erdész-Egylet) közleményei, a Mittheilungen des Ungarischen Forstvereines szerkesztősége az 1850-es években többször fordult tagjaihoz a következő kérdéssel: van-e szükség a közlemények magyar nyelvű megjelentetésére is? A visszaérkezett válaszok igen-igen kevés érdeklődésről tanúskodtak. Következésképpen maradtak a csak német nyelvű kiadás mellett. A helyzet 1860-61-ben változott, amikor a politikai „provizórium” idején mintegy „korszellem”-ként merült fel a magyarosodás. Ezt nemcsak a magyar nyelvű erdészeti műszótár összeállításának igénye, hanem egy, az egyesületi közleményeket nem fordításban, hanem önálló, magyarul szerkesztett lap, folyóirat kiadásának terve is jelzi. A munka élére *Divald Adolf* és *Wagner Károly* állt, akik 1861-ben mind a hivatalos engedélyeztetési eljárásokat, mind az előfizetők toborzását elkezdték. A fennálló rendeletek értelmében Selmecbánya tanácsa már ugyanezen év nyarán vállalta az „Erdészeti Lapok” feletti bábáskodást, míg az olvasók, a lapot megrendelők nagyon lassan gyűltek. Így a folyóirat megjelenése 1862-re húzódott át, sőt előfizetők útján nem is tudták a lap anyagi hátterét még több év alatt sem megeremteni.

„Az erdők jelentősége a természet nagyszerű háztartásában” cím alatt (amit „Mérei Károly” = Wagner –) induló tudományos közlemények mellett a Lapok helyet adtak kisebb szakmai híreknek, illetve már akkor mellékletet is hoztak: „Az erdőszeretettel legfontosabb mértékek és súlyok átváltoztatási táblái”. (Ezt *Divald* 1861-ben *Zsarnócán*, *Kálmán Tivadar* segítségével állította össze.) Ugyanakkor a német nyelvű szakirodalom „szemlészését” is végezték. A magyar erdészeti irodalom (és -tudomány) ugyanis egyértelműen német gyökerekből táplálkozott, a „német iskola” gyermeke volt.

A lap megjelentetése már az első évben akadozott, mivel mind *Divaldot*, mind *Wagnert* „a szolgálat érdekében” – hiszen kincstári erdőtisztek voltak –

Selmecről elvezényelték. Az Ungarischer Forstverein pedig egyre agresszívvabb módon próbálta a Lapok szerkesztését és terjesztését a két „renitens” tagjától megszerezni, azt az egyesület égisze alatt megjelentetni. Ennek érde-

kében még *Wagnert* (aki ekkor Nagybányán szolgált) is megkörnyékezték: menjen Pozsonyba, ahol erdészeti (közép-) iskolai tanár, városi erdőmester és egyleti titkár lehet. *Wagner* azonban csak 1864 őszén írta alá – mivel a frissen megjelenő lappéldányokat éppen elkobozták – az átadási szerződést. A hatóságok ugyanis azért léptek közbe, mert a szerkesztőnek a kiadás helyén – ez esetben Selmecen – kellett lakni. A lap tulajdonjogát *Wagner* azonban Nagybányán is megtarthatta, arról csak 1872 végén mondott le (adta el).

Közben megtörtént nemcsak az oszt-rák-magyar kiegyezés (1867), hanem az Országos Erdészeti Egyesület megalakulása (1866. december 9.) is. A Magyar Erdész-Egylet átalakulását a kortársak egy teljesen új, alapjaiban és szellemében valóban magyar egyesület megalakulásaként élték meg, amely egyesület közlönye természetesen csak az Erdészeti (és Gazdászati, mert 1866-67-ben az utóbbi kérdésekkel is foglalkoztak)

Lapok lehetett. 1872-től a folyóiratot az egyesületi titkár, *Bedő Albert* szerkesztette, és a kiadás helye átkerült az OEE székhelyére, (Buda)Pestre.

A dualizmus időszaka nemcsak a magyar erdőgazdálkodás, a szakmai egyesület, hanem a Lapok szempontjából is virágkornak számít. A rendszeres, a havonkénti, majd a kéthetenkénti megjelenés, a hazai és külföldi tudományos eredmények közzététele, a kisebb erdészeti, erdészetter érintő hírek, beszámlolók szerepeltetése, az olvasói (szakmai) levelek, tudósítások hozása mellett természetesen az OEE minden eseményéről is tudósítottak. Ennek megfelelően nemcsak a vándor- és közgyűlési jegyzőkönyvek, hanem az igazgató-választmányiak is szerepeltek benne, továbbá az egyesület fontosabb levelezései, felterjesztései (és a rájuk kapott válaszok). Mellékletként jött az „Erdészeti Rendeletek Tára”, esetenként pedig cégek katalógusai. A tanulmányokban valameddig – tulajdonképpen a századfordulóig – gyakran az eszközök, netalán a műveletek német megfelelőjét is közölték. A magyar erdészeti oktatás, szakirodalom ugyanis továbbra sem szakadt el a kor legfejlettebbnek számító, német nyelvű tudománytól. Ugyanakkor mind nyelvében, mind tudományos eredményeit illetően ebben az időszakban jött létre a hazai erdészet.

Az egyesület és a Lapok biztos anyagi háttérrel rendelkezett, rendelkezhetett. A szakmai összefogás ugyanis az OEE keretein belül történt, ami jelentős (kétezres) taglétszámot, hozzá kapcsolódóan tagdíjat jelentett, és természetesen a tagok az „Erdészeti Lapok”-at ennek fejében kapták. Ezzel lehetővé vált a kiadvány nyomdatechnikai minőségének javítása; fényképek, térképek, sőt színes mellékletek közlése. 1872-től 1900-ig *Bedő Albert* főszerkesztőként jegyezte a lapot, annak ellenére, hogy országos főerdőmesterként számtalan egyéb feladata is akadt. Mellette *Horváth Sándor* és *Araát Gyula*, illetve *Gaál Károly* írnok (irodatiszt) alkotta a szűkebb szerkesztőséget. 1900-tól az OEE titkára *Bund Károly*, aki a Lapok szerkesztői teendőit is ellátta. Bár alakultak vidéki erdészeti egyesületek, amelyek a

* Az Erdészettörténeti Szakosztály elnöke

XX. század első évtizedében már közleményeket, folyóiratokat adtak ki, az OEE és az „Erdészeti Lapok” elsősege végig, az I. világháború végéig megmaradt.

Az utolsó 1918. évi szám december 15-én jelent meg. Aki ebbe az évfolyamba belelapoz, láthatja, hogy ekkor már többnyire csak rendeletek, illetve a hadba vonulatról szóló, (gyász-) hírek olvashatók. A papírhány ellenére az 1919. évi januári–februári–márciusi (összevont) számok még nyomdafestéket láttak, de miután március 31-én az OEE-t „feloszlatták”, sőt Alkotmány utcai székházát „igénybe vették”, a lap is megszűnt. Csak ugyanezen év december 15-én jelenhetett meg újra. Természetesen továbbra is a rendeletek, az ország talpra állítását segítő intézkedések élveztek elsőbbséget, de a tartalomban fokozatosan megjelentek az új erdészeti politika legfontosabb elemének tartott Alföld-fásítási kérdések. Mellékletek is voltak; az „Erdészeti Statisztikai Közlemények”.

A főszerkesztői tisztet 1924 nyarától 28 nyaráig *Czillinger János* töltötte be, majd néhány hónapig ismét *Bund Károly*, 1929-től pedig az OEE új titkára, *Bíró Zoltán*. A nyomdai kivitel csak fokozatosan érte el a háború előtti szintet. Újdonság volt viszont, hogy 1936-tól – elsősorban a Budapesten megtartott II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus miatt – idegen nyelvi összefoglalókat (rezüméket) is közöltek. Szintén ettől az időtől kezdve nagy figyelmet szenteltek a külföldön megjelent kiadványok szemlélésének. A II. világháború évei, különösen a front közeledése 1944-ben ismét a lap terjedelmének és témájának szűküléséhez vezetett. Az utolsó szám decemberben még megjelent, de az „Erdészeti Lapok” aztán ismét szünetelésre kényszerült.

Az egyesület titkárát, *Mibályi Zoltánt* (aki 1939-től mint felelős szerkesztő és kiadó jegyezte a folyóiratot) hadifogságba hurcolták. Az ismételt kiadás csak 1948 októberében kezdődhetett. Ekkor az OEE már a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének (MTESZ) tagja, a lap főszerkesztője pedig az egyesületi elnök, *Lády Géza*, felelős szerkesztő *Madas András*, míg *Mibályi* főmunkatárs. A tartalmat, a lap beosztását próbálták a korábbi hagyományoknak megfelelően tartani, de a mondanivaló fokozatosan átalakult a proletárdiktatúra követelményeinek megfelelővé. Ez aztán kisebb-nagyobb konfliktusokhoz vezetett, mire 1950-

ben az „Erdészeti Lapok”-at megszüntették (betiltották). Az írott sajtó ugyanis nem mindig tudta a napi politikai elvárásokat követni. Főleg meg egy olyan országban, amely az ellenségesnek tekintett erdészársadalmat – mint olvasóközönséget – fogta össze, volt kitéve „megkülönböztetett” figyelemnek.

A Lapok beszüntetése után az erdészeti szaksajtót egyedül az „Erdőgazdaság” (később: „és Faipar”) jelentette. Jobbára napi aktualitásokat és a korra jellemző „győzelmi jelentések”-et hozta havonta, illetve kéthetente. Alapvető változást jelentett „Az Erdő” 1952. évi elindítása. A kezdetben negyedéves kiadvány kimondottan az erdészeti tudomány eredményeit kívánta megismertetni. Ennek megfelelően szerkesztőbizottság szerkesztette, és felelős szerkesztőként *Keresztesi Béla* jegyezte. Az „Erdészeti Lapok” utolsó két évfolyamával ellentétben (amelyek A/4-es formátumúak voltak), visszatértek a B/5-ös nagyságra. A nyomdai kivitel minőségét a Mezőgazdasági Kiadó biztosította. 1955 márciusában került fel a címlapra: „Az Erdő. Az 1862-ben alapított Erdészeti Lapok 90. évfolyama”. Ezt az is indokolta, hogy „Az Erdő” az előző évtől kezdődően ismét havonként, ráadásul az Országos Erdészeti Egyesület lapjaként látott napvilágot – bár a meghatározása továbbra is „az erdőgazdaság tudományos folyóirata”.

Az 1956. november-decemberi szám összevontan jelent meg, egyébként rágaskodtak az ütemes kiadáshoz. Ennek érdekében a szerkesztőbizottság munkáját – amely bizottság '56 után némileg átalakult – helyettes szerkesztő (*Jerôme René*) és technikai szerkesztő (*Ákos László*, majd mások) segítették. Mivel az OEE tagjai a tagdíj ellenében kapták, „Az Erdő” példányszáma 4-5 ezerre nőtt. Színvonala pedig évről évre változatlan, magas volt. Az egyesületi hírek ugyan továbbra is helyet kaptak benne, de a cél az 1861-ben lefektetett irányelv szerinti volt: az erdőzet minden ágának fejlesztése. „Az Erdő – írták – 1964-ben az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa, az erdő- és vadgazdálkodás műszaki, tudományos folyóirata. Célja az egyesületi tagság összetartása, szakmai műveltségének emelése, a gazdálkodás fejlesztése érdekében. A szerkesztő bizottság a lapokban helyet ad minden olyan tanulmánynak, ismertetésnek és egyéb közleménynek, amely ezt a célt tartalmával és kifejezőmódjával szolgálja”. Olvasóközössége így többnyire az erdőszelvényesek, erdő-

mérnökök köréből került ki, holott az OEE tagja lehetett – és volt – minden erdőgazdaságban, illetve az erdőgazdasággal kapcsolatban álló természetes személy. Az 1960-as években gyakoribbá váltak a tematikus számok, sőt a következő évtizedben egy-két különszám is megjelent.

A korszakot utólag a magyar erdőművelés „aranykorának” szokták nevezni. Ez tükröződik „Az Erdő”-ben is. Számátalan tanulmány foglalkozik erdőművelési témával. Ugyanakkor viszont mind fontosabbá vált a gépesítés, ezzel összefüggésben pedig az útépítés, sőt a munkaszervezés kérdése. „Az Erdő” „törzs” szerzőgárdája – akiket *Keresztesi Béla* 1979-ben külön is felsorolt – az említett témák kiemelkedő elméleti és gyakorlati szakemberei voltak. Természetesen az időszakra jellemző volt még az az ideológiai elkötelezettség is, amit a szocializmus alapjainak lerakása, majd építése idején megkívántak. Ez azonban nem ment – néhány eset kivételével – a tudományosság rovására.

Amikor 1980-ban *Solymos Rezső* vette át a szerkesztőbizottság elnöki tisztét (ez az OEE alapszabálya értelmében választott tisztség, és az elnök mindmáig az OEE elnökségének is tagja), ő a tőle megszokott, magas színvonalban tartotta mind a tudományos közleményeket, mind a nyelvi-nyomdai kivitelezést. Annál is inkább, mert „Az Erdő”-ben megjelent tanulmányok a kutatók minősítésébe is beleszámítottak, a szakma előtti „megmérettetést” jelentették. Ez utóbbit segítette elő a „Fiataljaink munkáiból” rovat, továbbá több, az erdőgazdálkodás fejlesztésére rendezett tudományos fórumokon elhangzott előadás közlése.

Az 1980-as évek közepén létrehozták „Az Erdő Olvasókör”-t. Ez tulajdonképpen kibővített szerkesztőbizottságként működött, s a főszerkesztő, illetve munkatársa (aki továbbra is *Jerôme René* volt) az ott elhangzott javaslatokat, észrevételeket általában figyelembe vette. Egyre fontosabbá váltak a külföldi tapasztalatcserékből szóló tudósítások, illetve a megjelent könyvek, tanulmányok szemlélése. Ugyanakkor „Az Erdő” is kénytelen volt egy-egy témáról legalább addig, amíg azt a (szakma-?) politikusok fel nem szabadították, hallgatni. Példaképpen a kocsánytalan tölgyesekben fellépő, a '80-as évek elején nagy riadalmat okozó hervadásos megbetegedés („tölgypusztulás”) témáját említhetjük meg.

„Az Erdő” 1990-ben csak hat számmal jelent meg, mivel az egyesületi át-

alakulás az OEE sajtóorgánumát is érintette. A megválasztott új szerkesztőbizottsági elnök (egyben főszerkesztő), *Pápai Gábor* nemcsak a lap formátumát – anyagi okokra hivatkozva – változtatta A/4-esre, hanem a korábbi szerkesztési céloktól is jelentősen eltért. Az ismét „Erdészeti Lapok” felirattal, több, egymást követő kiadónál megjelenő egyesületi orgánum erdészeti „magazin” jelleget öltött. Ezzel mintegy az egyesületi tagság igényeihez, olvasási szokásaihoz igyekezett közelíteni. Sikerességét bizonyítja, hogy a későbbi vezetőségválasztó közgyűléseken is bizalmat kapott, amit ma is élvez.

A főszerkesztő, a korábbi törekvésekkel szakítva, a Lapokban időnként politikai kérdésekbe is „belenyúlt”, sőt

próbálkozott szakmai rovatok indításával, megtöltésével is – több-kevesebb sikerrel. Továbbra is maradtak azonban „nemkívánatos témák”. Például az államrendszert személyzeti helyzete, netán az időnként meghirdetett nagy fásítási tervek értő elemzése stb. Ez főleg abból táplálkozott, amiből a formátumváltás is: a pénzügyi háttértől, sőt az egyesületi döntéshozók érdekeltségéből. Az előbbi az állami erdőgazdaságok jogi személyként való egyesületi tagsága, így a kiadvány anyagi támogatása, az utóbbit az OEE vezetőségében helyet foglaló gazdasági igazgatók indokolhatják. Azt viszont csak a tagság „ízlésvilága” támaszthatja alá, hogy a Lapok a tudományosságának csak időnként „teszt engedményeket”, ami pedig az „Erdészeti Lapok” történetétől ide-

gen, szintúgy a környező országok hasonló erdészeti kiadványaitól is. Újabban ezt mellékletként kiadott füzetekkel igyekszik pótolni. Szintén mellékletként hozzák az erdészeti (Z)Rt.-k mérlegét, illetve cégek hirdetéseit. Ez utóbbi odáig „fajult”, hogy az érintettek akár egy-egy lapszám kiadásának költségét is átvállalják.

Végül a 150 év mérlege csak egy lehet: a magyar nyelvű erdészeti irodalom legfontosabb tényezője, az „Erdészeti Lapok”, a viharok ellenére megmaradt a 160 éves egyesület kiadványának. Igaz, voltak megtorpanások, de az előremutató próbálkozások mindig sikerre vezettek. Ez utóbbiak között pedig hadd említsük meg: a teljes 150 év elérhető a (<http://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolap-uj.phtml?id=01192>) lapon.

Ifj. Krug Lajos: Vérszerződés

„Közel 80 éve annak, hogy 1930-ban Sopronban kiadták *Missuray-Krug Lajos* első verseskötetét, a *Vérszerződés*. A Pro Szilva Baráti Társaság többek között e verseskötet újra kiadásával hajtja fejét múltunk hősei előtt, és hogy ne vesszen, továbbadni azt a szellemiséget, amiben e kiváló emberek éltek.

Missuray-Krug Lajos, volt erdőmérnök-hallgató tollából most megismerhetjük a XX. század első felének magyar gondolatvilágát.” – részlet a könyv előszavából.

1921. emlékeztető év mind Sopronnak, a Selmecről elmenekült Alma Mater diákjainak, mind a magyarságnak. Ebben az esztendőben a hallgatóság hihetetlen összetartásról és hazaszeretetről tett tanúbizonyságot. 1921. szeptember 8-án lezajlott II. ágfalvi ütközetben közel 150 hallgató kiűzte a háromszoros túlerőben lévő osztrák megszálló alakulatot. Részből ennek hatására Sopronban és még 8 faluban népszavazást hirdettek, hogy a lakosság dönthes-

se el, mely országhoz szeretne tartozni. Bár a főiskolásoktól elvették a népszavazási jogosultságukat, mégis lázasan, szervezeten akadályozták az osztrák propagandát és hirdették az ezer éves határ sértetlenségét.

Az ő összefogásuk, bátorságuk előtt is szeretnénk tiszteletünket kifejezni eme jeles események 90. évfordulóján.

A Pro Szilva Baráti Társaság gondozásában 2011. szeptemberében végre ismét megjelent Ifj. Krug Lajos *Vérszerződés* című verseskötete. A könyvbemutatót *Sáros Viktor* a. Merevlemez, a könyv szerkesztője nyitotta meg. Köszönetet mondott az illusztrációk készítőinek (*Borbély András* a. Harcos, *Horvát Eszter* a. KUDU, *Oláh Péter* a. Álmatlan filozófus, *Válint Zsuzsanna* a. Szerafin), akik ügyességének köszönhetően az első kiadáshoz képest néhány saját rajzzal tovább bővíthetett a könyv. A legnagyobb elismerés *Osgyáni Anett* a. Botanászt illeti az új borító megrajzolásáért. *László Gyula* régész-történész-képzőművész *Vérszerződés* című rézkarcának felhasználása, a hal-

ványsárga lapok szép és kellemes alapot adnak a több, mint 40 versnek, valamint *Ifj. Sarkady Sándor* a. Narrátor - NYME Központi Könyvtár és Levéltár igazgató – által írt szerzői önéletrajznak. A kiadás „életre hívásában” *Oláh Gerely* a. Csali segédkezése is mérvadó.

A könyv A/5-ös méretben és 70 oldal terjedelemben készült el puha borítóval kötve.

Hálásak vagyunk a soproni Lővérint Nyomdaipari Kft.-nek a nyomdai segítségért.

A könyv megvásárolható, illetve megrendelhető, mindössze csak 600 Ft-ért. A megrendelő kívánsága szerint postai úton vagy csomagküldő szolgálat segítségével juttatjuk el, akár külföldre is.

Elérhetőség:

Sáros Viktor alias Merevlemez
Telefonszám: +3630/813-9554
E-mail: proszilva@gmail.com

